Fra Det Kgl. Biblioteks tekstportal (tekster.kb.dk)

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra HAANDBOG I VERDENS-HISTORIEN. Oldtiden

Citation: Grundtvig, N. F. S.: ”N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter”, i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 205. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig06val-shoot-idm139743995934208/facsimile.pdf (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Virkning denne Anskuelse, naar den var levende, maatte have paa hele Levnets-Løbet, er nemt at fatte, og hvilken stor Opmuntring det var til den i Persien besværlige Ager-Dyrkning, naar Man troede, at alle skadelige Dyr og Insekter, alle onde og giftige Urter, Øde og Ufrugtbarhed [Goldhed og Øde], var den onde Aands Værk, som skulde hades og, saavidt mueligt, tilintetgjøres, maae vi lægge vel Mærke til, for at see, hvor ganske den Magiske Anskuelse svarede til Landets Tarv og Leilighed. Efter Sagnet var ellers Balkh (Baktrien) det først opdyrkede Landskab, og der, siger i det Mindste Trogus, var Zoroaster Konge, som havde opfundet Hexe-Konsten, udgrundet Verdens Ophav og udspeidet Himmelens Løb, men faldt for Semiramis*).

Uagtet nu Herodots Fortælling om Medernes Opstand og deres Konger til Astyages, er, efter alle Mærker, saa rigtig, som Man fra Old-Tiden kan vente om fremmede Lande, maa Man dog vide, at den samme Ktesias som bragde Talen om Semiramis, Arbakes og Belesis i Omløb blandt Grækerne, ogsaa gav de-følgende Mediske Konger andre Navne, og vidste Endeel at fortælle om en vis Parsondas, der, under Kong Artæus, flygtede til Kadusierne ved det Kaspiske Hav og førde bestandig Krig med Mederne, hvori ogsaa engang [senere] Sakerne (Skytherne) under deres heltemodige Dronning Zarine tog Deel**). Er det imidlertid andet end Snak, da er Parsondas, som Man ogsaa finder omtalt under Delingen mellem Arbakes og Belesis, en mythisk Person, der forestiller den egenlige Perser-Stamme.

Kyrus.

Efter Ninives Fald var der i Asien kun tre anseelige Riger: Medien, Babylon, og det Lydiske paa Halv-Øen eller i Natolien, som Man har for Skik at kalde Lille-Asien, og de holdt enstund Fred med hinanden, efterat den store Soel-Formørkelse ved høilys Dag havde forskrækket baade Kyaxares i Medien og Alyattes i Lydien, som just i det Øieblik holdt et af deres mange Feldt-Slag, og til ydermere Forsikkring om godt

*) Justin I. 1.
**) Diodor II. 84—85.

Kyrus

Naboskab var den Mediske Kron-Prinds Astyages blevet gift med Alyattes Daatter Arine. Om denne Astyages som derpaa besteg sin Faders Throne, og beklædte den i 35 Aar, veed Man Intet at fortælle, før de Drømme, han havde om sin Daatter Mandane, at af hendes Skiød udsprang en Flod som oversvømmede og en Viin-Stok som overskyggede hele Asien, og disse Drømme forklarede Magierne saaledes, at Astyages blev bange, og ei alene giftede Mandane med en Mand af Middel-Standen, Perseren Kambyses, men befalede endog sin Minister Harpagus at dræbe hendes nyfødte Søn. Selv vilde Harpagus ikke udføre det grusomme Bud, men overlod det til Kongens Fæhyrde Mitradates, der havde sin Handel paa Bjergene nordenfor Ægbatana, op imod Havet, og hvem nu Harpagus befoel at udsætte Barnet i den vildeste Bjerg-Egn, hvor det snarest kunde omkomme. Mitradates havde imidlertid en Frille ved Navn Spa[r]ka, med hvem han levede i et Slags Ægteskab, og hun overtalde ham til at udsætte hendes dødfødte Dreng istedenfor Prindsen, hvem hun beholdt og fødte op, og da nu Spa[r]ka paa Persisk er en Tæve, saa har Man deraf gjort den Snak at Kyrus blev født op af en Hund. Han voxde nu op som Hyrdens Søn, til han var ti Aar gammel, men da blev Hemmeligheden røbet ved et besynderligt Tilfælde; thi da Kyrus engang gik paa Gaden og legede med de andre Drenge, gjorde de ham for Spøg til deres Konge, hvorpaa han satte Nogle af dem til at bygge Huse, gjorde Andre til sine Drabantere, En til Kongens Øie og En til hans Øre, og gav, kort sagt, Enhver sin Bestilling. En fornem Meders Søn gjorde ved denne Leilighed ikke sin Pligt, og ham pidskede Kyrus uden al Barmhjertighed, hvorover han beklagede sig hos sin Fader Artambares og denne igien hos Astyages, som fik det Indfald selv at ville see den dumdristige Hyrde-Dreng, men hørde ham med Forundring kiækt forsvare, hvad han havde gjort, som en retfærdig Konge mellem Drengene. Saavel herved, som ved nøie at betragte Prindsens Ansigts-Træk, fattede Astyages Mistanke, truede Mitradates til at bekiende Sandheden, straffede Harpagus med at lade ham uvidende spise sin egen Søn, og sendte Prindsen hjem til hans Forældre i Persien, da Magierne forsikkrede ham, der var nu ingen Fare, da Kyrus alt som Dreng havde været Konge, hvorved Drømmen var gaaet i Opfyldelse*).

*) Herod. I. 74. 107—22.